

DE UTRECHTSE VENEN

Jaarverslag 2010

Inhoud

Inhoudsopgave	2		
Voorwoord	3	<i>Groepen</i>	17
De Vereniging	4	<i>Cursussen</i>	18
<i>Het werkgebied</i>	4	Agrotoerisme	18
<i>De leden</i>	4	<i>Picknickbanken in de wei</i>	18
<i>Het bestuur</i>	5	Projecten	19
<i>Werkgroepen</i>	5	<i>Zwarte Stern</i>	19
<i>Algemene ledenvergadering</i>		<i>Broedgegevens zwarte sterns</i>	
<i>12 april 2010</i>	6	<i>Utrechtse Venen 2010</i>	19
<i>Evaluatie avond</i>		<i>Tabel 1 Broedparen en</i>	
<i>4 november 2010</i>	7	<i>reproductie zwarte sterns in de</i>	
Financiën	8	<i>Utrechtse Venen</i>	20
<i>Financieel jaaroverzicht</i>		<i>Weidevogels op Proefboerderij</i>	
<i>De Utrechtse Venen</i>	8	<i>Zegveld in 2010</i>	21
<i>Resultatenrekening 2010</i>	9	<i>Beheersmozaïek en</i>	
SNL Subsidieregeling		<i>aanvullende maatregelen</i>	21
Natuur en Landschap	10	<i>Territoria weidevogels 2010</i>	22
Weidevogelbeheer	10	<i>Tabel x. Aantal territoria</i>	
<i>Collectief</i>		<i>Proefboerderij Zegveld</i>	
<i>weidevogelbeheerplan</i>	10	<i>2009 en 2010</i>	22
<i>Pakket</i>	10	<i>Boerenzwaluwproject</i>	22
<i>50 m2 plekken</i>	11	Groenblauwe Diensten	23
<i>Plasdras</i>	11	<i>Pilot Groenblauwe diensten</i>	
<i>Gebiedsregisseurs</i>	12	<i>Utrecht west</i>	23
<i>Last Minute-beheer</i>	12	Activiteiten	24
<i>Flexibel beheer</i>	12	<i>Weidevogelavond</i>	24
<i>Stalkaarten</i>	12	<i>Veiling koe in de wei</i>	24
<i>Resultaten weidevogels</i>	13	Belangenbehartiging	24
Resultaten weidevogels		<i>Stelselherziening Subsidie-</i>	
2010-2009	14	<i>regeling Natuur en</i>	
<i>Enquete</i>	15	<i>Landschap</i>	24
Vrijwilligers in de		<i>Samenwerkingsovereen-</i>	
Utrechtse Venen 2010	16	<i>komst Utrecht</i>	25
<i>Subsidiestelsel Natuur-</i>		<i>Gebiedscommissie de Venen</i>	25
<i>en Landschapsbeheer</i>	16	Public Relations	27
<i>Resultaten Vrijwilligers 2010</i>	17	<i>Activiteiten 2010</i>	27
<i>Bijeenkomst Zegveld</i>	17		

••• Voorwoord

2010: Het eerste jaar waarin we als vereniging moesten werken met een nieuw subsidiesysteem voor natuur en landschap. Een nieuw systeem waarbij de rol van de vereniging sterk veranderde.

Partner op uw erf

SNL: Een subsidiesysteem waarvoor eerst een collectief beheerplan moest worden opgesteld. Dit plan moest worden goedgekeurd door de provincie. Met dit systeem ligt het accent meer op het beheer dan op aantallen nestjes en plantjes. Het plan moet voldoende hectare late maaidatum bevatten. Er moeten voldoende voorwaarden geschapen worden voor de overleving van pullen. Nest- en slootkantcontroleur werd gebiedsregisseur. Een partner op uw erf om samen een optimaal beheer voor uw weidevogels te bewerkstelligen.

Van collectief naar individueel

Na vaststelling van het collectief beheerplan vroeg u als agrariër zelf uw subsidie aan bij Dienst Regelingen. Ook randenbeheer vraagt u zelf aan. Hierdoor heeft de vereniging geen zicht meer op wie er wel of niet meedoet. Het is van een collectieve aangelegenheid meer een individuele bezigheid geworden.

Veel pullen

Een laat voorjaar en meer percelen met late maaidatum hebben ervoor gezorgd dat er veel pullen zijn waargenomen in 2010. Geen controle van de nesten leverde niet alleen tijdswinst voor u op, maar is ook gunstig voor de weidevogels.

Dick Oudijk, voorzitter

xxx

••• De Vereniging

Het werkgebied

Het werkgebied van De Utrechtse Venen bestaat uit de volgende gemeenten of delen daarvan: De Ronde Venen, Abcoude, Breukelen, Woerden, Loenen, Maarssen, Nieuwkoop en Vleuten de Meern. Ofwel: het veenweidegebied tussen de Waver en de Oude Rijn, de Vecht en de Kromme Mijdrecht. De aard en ligging van ons gebied lenen zich bij uitstek voor het weidevogel- en slootkantenbeheer. Op ongeveer de helft van al het agrarisch gebied wordt momenteel aan één of meerdere vormen van agrarisch natuurbeheer gedaan.

Foto invoegen: ?

De leden

Eind 2010 telde de Vereniging 478 leden, waarvan er 224 een SNL (Subsidieregeling Natuur en Landschap) beheersovereenkomst hebben in het Collectief Beheerplan De Venen 2010. Een groot aantal leden doet ook mee aan slootkantenbeheer. Sinds de invoering van de SNL kan dit alleen via individuele aanvragen, de ANV heeft geen direct zicht meer op het aantal aanvragen.

Er zijn circa 40 burgerleden en niet-agrarische grondbezitters.

De agrarische leden doen ook mee aan andere projecten, zoals het Zwarte Sternproject en andere Groen Blauwe Diensten. 37 leden doen aan één of meerdere verbrede agrarische activiteiten, zoals dag- en verblijfsrecreatie, educatie of het maken van streekproducten.

Het bestuur

De bestuurssamenstelling per 31 december 2010 :

Voorzitter	Dick Oudijk	Wilnis
Secr./vice voorz.	Coby de Bruyn	Waverveen
Penningmeester	Hans van Rossum	Haarzuilens
Lid	Theo de Boer	Mijdrecht
Lid	Boukje de Graaf	Nieuwer ter Aa
Lid	Pieter Kruijswijk	Loenersloot
Lid	Bert de Kruijf	Zegveld
Lid en Veldwerkcoördinator	Gerard van Zijl	Kockengen
Administrateur	Gijs Bouwman	Kamerik

Het dagelijks bestuur (DB) bestaande uit de voorzitter, de vice-voorzitter, de secretaris en de penningmeester, bijgestaan door de administrateur, heeft als hoofdtaak het voorbereiden van de ledenvergaderingen.

De projectgroep SNL, (Subsidieregeling natuur en Landschap) bestaande uit de voorzitter, secretaris, administrateur, penningmeester en veldwerkcoördinator, is het uitvoerende orgaan van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer van de Utrechtse Venen. De Projectgroep vergadert tweemaal per maand en vaker indien nodig.

Het bestuur vergadert maandelijks (m.u.v. vakantieperioden).

In 2010 kwamen de acht bestuursleden, bijgestaan door de administrateur, tien keer bijeen.

Hoofdpunt van elke bestuursvergadering is het beleid en de uitvoering van de SNL (voorbereid door de projectgroep SNL), gevolgd door alle andere projecten en de lopende verenigingszaken.

Het jaar 2010 was het eerste jaar na de omschakeling naar de Subsidie-regeling Natuur en Landschap waarin zeer veel tijd en energie gestoken is in de kinderziekten van het nieuwe regime.

De nieuwe regeling bracht continu nieuwe hoofdbreken en gedurende het hele jaar is de projectgroep druk geweest met het oplossen van allerlei administratieve en bureaucratische problemen. Daarnaast werd vaak de hulp van de veldwerkcoördinator gevraagd bij de individuele agrariërs.

Werkgroepen

De Vereniging heeft drie werkgroepen die in opdracht van het bestuur projecten uitvoeren of ondersteuning bieden. Dat zijn in de eerste plaats de werkgroep Zwarte Stern en de werkgroep Agrotoerisme. De werkgroep Public Relations (PR) ondersteunt de vereniging in voorlichting en communicatie naar leden en relaties van de vereniging.

Algemene ledenvergadering 12 april 2010

Na zoveel jaren is het even wennen aan de nieuwe voorzitter die geheel in eigen stijl zijn eerste algemene ledenvergadering opent en vlot door de vele onderwerpen wandelt. Zijn bijzondere aandacht gaat uit naar de recente oprichting van het Utrechts Platform van de belangrijkste organisaties in het buitengebied: LTO, LEU, SBNL en de ANV,s. Het doel van deze samenwerkingsovereenkomst is het voorkomen dat overheden de afzonderlijke organisaties tegen elkaar uitspelen. Het financiële verslag laat een verdeling in vieren zien: Vereniging, PSAN, Collectieve Heffing en de Voorbereidingskosten SNL. Het voorstel voor extra reservering vanwege de gestegen niet-subsidiabele kosten en de mogelijke (onbekende) toekomstige kosten wordt aangenomen. Zodra Dienst Regelingen de laatste betalingen op basis van de vaststelling PSAN aan de agrariërs doet zal de ANV ook overgaan tot uitbetaling van de eindafrekening van het collectieve systeem. Willeke Peek neemt afscheid van het bestuur, de voorzitter dankt haar voor haar uitzonderlijke inzet voor de PR en Communicatie. Boukje van Weerdenburg wordt in haar plaats gekozen. Na de pauze wordt uitleg gegeven over de aanvraag van het betalingsverzoek SNL via de gecombineerde opgave.

Jaarvergadering, afscheid Willeke Peek.

Foto: C. Oudijk.

Evaluatie avond 4 november 2010

Het eerste seizoen SNL zit erop. Het werken met een Collectief Beheerplan, Last-Minute beheer, Flexibel beheer en de inzet van gebiedsregisseurs in het veld is goed verlopen. Nu het collectieve systeem en de resultaatbeloning van de Vereniging is afgeschaft komen de nestgegevens niet meer zo eenvoudig bij de ANV binnen. Via zijn gebiedsregisseurs en een enquête aan het einde van het seizoen krijgt de veldwerkcoördinator toch een beeld van het voorbije seizoen. Ook het succesvolle project Mozaiek op Maat was niet meer mogelijk in 2010, maar we hopen op een latere herinstructie. Dhr Gerrit Hiemstra doet verslag van de vrijwillige weidevogelbescherming in ons gebied en dhr Leen Heemskerk geeft een uitgebreid overzicht van het prachtige Zwarte Stern project. Het is elk jaar weer vechten voor het budget maar de resultaten mogen er ook zijn: tien procent van de complete noordwest Europese populatie broedt met succes op de vlotjes in het gebied van de Utrechtse Venen.

••• Financiën

Financieel jaaroverzicht 2010

Balans

Activa	<u>31-12-2010</u>	<u>31-12-2009</u>
<i>Vorderingen</i>		
Vereniging	749	9.373
Psan	0	38.739
SNL	118.530	48.671
Natuurbeheer	<u>0</u>	<u>275.904</u>
	119.279	372.687
<i>Liquide middelen</i>		
	11.278	140.038
Totaal	<u>130.557</u>	<u>512.725</u>
Passiva		
<i>Algemene reserve</i>		
Vereniging	24.005	16.873
Resultaat vereniging	<u>2.792</u>	<u>7.132</u>
	26.797	24.005
<i>Bestemmingsreserves</i>		
Vereniging	2.018	2.018
Resultaat vereniging	<u>1.500</u>	
	3.518	
Natuurbeheer	80.834	168.656
Resultaat natuurbeheer	<u>-72.152</u>	<u>-87.822</u>
	8.682	80.834
	12.200	82.852
<i>Kortlopende schulden</i>		
Vereniging	18.404	22.890
PSAN	73.156	83.694
Natuurbeheer	<u>0</u>	<u>299.284</u>
	91.560	405.868
Totaal	<u>130.557</u>	<u>512.725</u>

Resultatenrekening 2009

Baten			Lasten		
	2010	2009		2010	2009
Vereniging			Vereniging		
Contributies	11.890	12.520	Bestuurskosten	6.476	5.694
Susidies projecten	10.059	2.750	Werkgroepen	430	2.579
Opbrengst projecten	7.100	28.104	Organisatiekosten	2.532	2.596
Rente bank	340	2.730	Kosten projecten	15.659	28.104
	<u>29.389</u>	<u>46.104</u>		<u>25.097</u>	<u>38.973</u>
PSAN			PSAN		
Subsidie SAN-OS	0	198.669	Organisatiekosten PSAN	0	198.669
SNL			SNL		
Subsidie Prov. Utrecht	118.530	48.671	Vorbereidingskosten	24.048	48.671
			Gebiedscoördinatie	30.904	0
			ANV-organisatiekosten	63.578	0
				<u>118.530</u>	<u>48.671</u>
Natuurbeheer			Natuurbeheer		
Collectieve heffing	0	252.884	Vergoeding nesten	0	113.100
Subsidie			Vergoeding planten	0	164.955
Mozaik op maat	0	43.798	Vergoeding Zwarte Stern	0	23.440
			Eindafrek. Collect. heffing	63.312	0
			Verenigingspakketten	0	65.210
			Niet-subs. kosten PSAN	8.840	17.798
	<u>0</u>	<u>296.682</u>		<u>72.152</u>	<u>384.503</u>
Resultaat Vereniging				4.292	7.132
Resultaat Natuurbeheer				-72.152	-87.822
Totaal	<u>147.919</u>	<u>590.126</u>		<u>147.919</u>	<u>590.126</u>

SNL (Subsidieregeling Natuur en Landschap)

... Weidevogelbeheer

Collectief weidevogelbeheerplan

In februari hebben we ons collectief weidevogelbeheerplan ingediend bij de provincie Utrecht en bij de provincie Zuid-Holland (omgeving Woerdense Verlaat).

In dit plan staan alle afspraken over weidevogelbeheer die wij met de boeren gemaakt hebben. De afspraken zijn onderverdeeld in 23 poldermozaïeken. Wij (de ANV) zijn eindverantwoordelijk voor dit plan. We hebben met dit plan verantwoording afgelegd over de kwaliteit van de mozaïeken aan de provincies.

Totaal is bij 224 deelnemers voor 4431 ha aan weidevogelbeheer afgesloten. Daarvan heeft bijna 16 % (706 ha) betrekking op uitgesteld maaien. Waarlijk een mooi resultaat.

Pakketten	Hectares
legselbescherming	3527
Idem bouwland	83
Maai-beheer 1 juni	278
8 juni	36
15 juni	133
22 juni	53
voorweiden	61
Kruidenrijk weidevogelgrasland	206
Extensief weiden	42
plasdras	12
Totaal ha	4431

De nieuwe subsidieregeling betreft meer dan voorheen in de SAN de nazorg van de broedsels bij het agrarisch natuurbeheer. Het beschermt de weidevogels beter.

50 m² plekken

Een van de nieuwe elementen in de SNL is het verplicht laten staan van 50 M2 om een nest op land met het pakket legselbeheer. Door het late voorjaar van 2010 waren al veel nesten uit toen er gemaaid kon worden, dus dan was het ook niet meer nodig. Van 43 deelnemers is bekend dat zij in totaal 153 plekken van 50 m2 hebben laten staan (ongeveer 3,5 plek per deelnemer)

Laten staan van 50 m² om een nest.

Foto: Gerrit Hiemstra

plasdras

Verspreid in ons werkgebied zijn op 6 plaatsen plasdras percelen aangelegd. Uit onderzoek is gebleken dat plasdras een grote aantrekkingskracht heeft op weidevogels en dan met name op de Grutto. Ook zie je vaak dat de Grutto zich in de buurt van de plasdras vestigen met hun nest.

Grutto's en meerkoeten op plasdras-perceel langs de Grechtkade. Op de voorgrond een Scholekster.

Foto: Bert de Groot

gebiedsregisseurs

Binnen een zevental deelgebieden (met verschillende mozaïeken per deelgebied) zijn door ons negen gebiedsregisseurs aangesteld. Zij vormen het aanspreekpunt voor de boeren en zijn de 'ogen en oren' in het veld binnen het betreffende deelgebied.

Last Minute-beheer

De gebiedsregisseurs komen onder andere in actie om contracten Last Minute-beheer af te sluiten. Zodra een boer van plan is om te gaan maaien en er blijken op dat moment nog nesten of jongen aanwezig, dan kan de boer op het laatste moment (Last Minute) een contract afsluiten voor een kuikenstrook of hij kan een perceel uitgesteld maaien nog een weekje laten staan. De SNL biedt op deze manier meer mogelijkheden voor gericht weidevogelbeheer.

In 2010 zijn door ons in totaal bij 22 deelnemers 28 contracten Last-Minute-beheer afgesloten; 19x voor kuikenstroken en 9x voor uitstel maaidatum met 1-2 weken; voor een totaalbedrag van € 11.349,82. We hebben jaarlijks € 61.000,- beschikbaar voor Last Minute-beheer.

Flexibel beheer

Een nieuw onderdeel van de SNL is het flexibel beheer. Het houdt in dat er jaarlijks een aanpassingsmogelijkheid is van de beheerspakketten. Volgens de regels van de provincie kan een aanpassing alleen plaatsvinden als het mozaïekplan tot een verbetering leidt of minstens gelijk blijft. In september hebben we onze deelnemers gevraagd of zij gebruik wilden maken van de mogelijkheid van flexibel beheer. Daarop hebben 18 deelnemers gereageerd. Het betrof;

1. Het verplaatsen van maaibeheerpercelen, bouwland en voorweidepercelen;
2. Omzetten van bouwland naar grasland, van grasland naar plasdras
3. Uitbreiding aanvraag met extensief beweid grasland.

Stalkaarten

In de (P)SAN zochten de leden en vrijwilligers intensief naar weidevogel-nesten en belden daarna naar veldcoördinator voor het laten controleren van de nesten. Dit laatste hoefde in 2010 niet meer. Het zoeken, noteren en beschermen van de nesten moet echter in de SNL eveneens plaatsvinden. Daarvoor zijn door de gebiedsregisseurs een stalkaart en een A3-topografische afgeleverd bij de deelnemers, met het verzoek de nestgegevens daarop in te vullen. Na het broedseizoen zijn deze kaarten weer opgehaald en de gegevens ervan gebundeld.

Resultaten weidevogels

De winter 2009/2010 was koud, net als het voorjaar. Bovendien viel er veel neerslag. Gevolg was dat de grasgroei pas laat op gang kwam. De weidevogels hebben hiervan geprofiteerd. Omdat het gras later ging groeien, werd er minder vroeg gemaaid en kregen de jongen meer kans om groot te worden. Rond half mei kwam het maaien pas goed op gang. Veel pullen waren toen al zo groot, dat ze het mes van de maaimachine makkelijker konden ontwijken.

Ook de Kievit was er dit voorjaar redelijk laat bij. Op 17 maart (in 2009 vier dagen eerder) werd door Co Rietveld in Kortrijk het eerste Kievitseï in ons werkgebied gevonden. In Friesland werd een dag eerder het eerste landelijke Kievitseï gevonden. Opmerkelijk was dat het 1e ei gevonden werd op grasland. De laatste jaren werd het 1e ei steeds op bouwland gevonden. Op onze ledenavond van 12 april is de wisselbeker uitgereikt aan Co. De bijbehorende taart was al eerder bij hem thuis bezorgd.

*Co Rietveld bij
eerste Kievitsnest
2010 in Kortrijk
Foto:
Gerard van Zuijlen*

Op basis van 140 ingeleverde stalkaarten kan een beeld geschetst worden van gevonden en beschermde nesten in 2010. In dit overgangsjaar van PSAN naar SNL is het moeilijk een vergelijking te maken ten opzichte van 2009. Toch gaan we dat proberen. Van 93 deelnemers zijn ook de gegevens bekend van 2009. Deze gegevens zijn gebruikt om een indruk te krijgen van het broedseizoen. In onderstaande tabel zijn deze gegevens weergegeven.

Soort	2010	2009
Kievit	636	964
Scholekster	145	176
Grutto	403	389
Tureluur	190	191
Slobeend	19	28
Krakeend	10	7
Kuifeend	26	32
Zomertaling	3	1
Veldleeuwerik	1	1
Graspieper	0	0
Visdiefje	0	0
Wulp	2	
Totaal	1.435	1.789
Aantal deelnemers	93	93

In bovenstaande tabel springt de Kievit er duidelijk uit door zijn opmerkelijk lage aantal nesten in 2010 ten opzichte van 2009 (328 nesten minder). De vraag is of dit wijst op een daling van de populatie of dat dat komt door andere oorzaken. Het lijkt er op dat de achteruitgang hoofdzakelijk veroorzaakt wordt doordat met name 2e of zelfs 3e broedsels op bouwland niet meer worden gezocht. Dit komt doordat de resultaatbeloning is afgeschaft. Het zal waarschijnlijk daarmee te maken hebben.

Landelijk gaat het niet goed met de Scholekster. Ook in ons gebied zien we een lichte achteruitgang.

De Grutto heeft, net als de Tureluur geprofiteerd van de weersomstandigheden. Hun aantal blijft op peil (Tureluur) of neemt zelfs een beetje toe (Grutto).

Nieuw in het rijtje is de Wulp. De soort moet het hebben van uitgesteld maaien. Wellicht dat hij gaat profiteren van de vele hectares meer laat maaien in ons werkgebied.

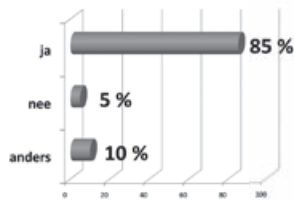
Van Krakeend, Zomertaling, Veldleeuwerik werden weinig nesten gevonden en van de Graspieper helemaal niet meer. Van het Visdiefje, welke in 2007 aan de lijst is toegevoegd, werden dit jaar geen nesten gemeld.

De algemene indruk van het weidevogelseizoen 2010 is dat het, ook landelijk gezien, een goed weidevogeljaar is geweest.

Enquête

Het heeft ons veel tijd en moeite gekost om de nieuwe SNL voor elkaar te krijgen. Ook voor de boeren was de omschakeling niet eenvoudig. Ook van hen werd veel gevraagd. Wij hebben ons best gedaan om alles in orde te krijgen. We waren benieuwd hoe de deelnemers een en ander hebben ervaren. Vandaar dat we een vragenformulier hebben gemaakt met 27 vragen. Het resultaat van enkele vragen geven we hier weer.

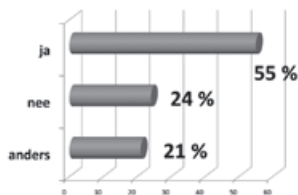
Is de uitleg over de nieuwe SNL contracten en de beheermaatregelen duidelijk geweest? 185 reacties

- langzamerhand duidelijk geworden.
- aanvraag per computer was lastig/ramp.
- blijft moeilijk.
- collectief/ niet collectief was onduidelijk

Toelichting:
Contracten voor Weidevogels (collectief) en botanische randen (niet collectief) moesten apart worden afgesloten. Dit was voor verschillende deelnemers erg verwarrend.

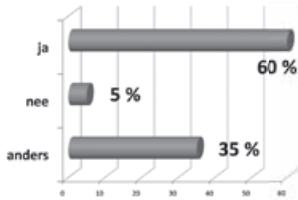
Bent u tevreden met de nieuwe SNL? 195 reacties

- resultaatbeloning was leuker/beter.
- minder binding met vogels en planten.
- koppeling met PGV niet juist.
- definitieve vergoedingen kwamen te laat.
- vanuit provincie en DR slechte communicatie

Toelichting:
Er werden veel opmerkingen gemaakt over het feit dat resultaatbeloning in 2010 is afgeschaft. Dat wordt door velen als een groot gemis ervaren.

Bent u tevreden over de mogelijkheid voor 'last minute'beheer in de loop van seizoen? 148 reacties

- Blij dat het kan.
- hele goeie instelling
- is heel praktisch gericht.
- zou ook wel 'last minut' vroeger maaien willen.
- niet aan de orde/ niet toegepast

Toelichting:
Bij een vroeg voorjaar zullen we méér Last Minute-beheer moeten inzetten om nesten en kuikens te beschermen.

... Vrijwilligers in de Utrechtse Venen 2010

Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer:

Ook de vrijwilligers wisten niet wat ze konden verwachten van de nieuwe SNL. Wat verandert er precies? Kunnen we nog wel zoeken? Wat moeten we opschrijven? Doet mijn boer nog wel mee? Dat waren zo enkele vragen die in het voorjaar werden gesteld. Op alle startavonden van de vier groepen en op de bijeenkomst vrijwilligers in Zegveld in januari werd uitgebreid door Gerard van Zuijlen en René Faber, LEU, op dit stelsel ingegaan.

"Eerst ervaren en dan geloven", dachten veel vrijwilligers.

Na het seizoen bleek de schade mee te vallen: bij de boeren die een contract hadden met de ANV moest gewoon worden doorgezocht, zij het dat er minder gelopen behoefde te worden, doordat er meer percelen met laat maai-beheer waren, hier hoefde niet gezocht te worden. Toch moesten daar de vogels in de gaten gehouden worden om problemen met maaien voor te zijn. Deze konden worden voorkomen door bijv. het zetten van vlaggen, een dag voor het maaien.

Boeren met vrijwilligers en geen contract met de ANV bleven in de meeste gevallen een beroep doen op de vrijwilligers.

Resultaten Vrijwilligers 2010

	Harmelen	Woerden	De Ronde Venen & Uithoorn	Breukelen Kockengen
	2010 (2009)			
Kievit	239 (318)	146 (185)	109 (129)	69 (60)
Grutto	7 (13)	44 (58)	62 (54)	35 (27)
Tureluur	6 (5)	36 (38)	16 (21)	3 (2)
Scholekster	24 (25)	22 (33)	30 (29)	6 (2)

De Kievit heeft de strijd weer verloren, al jaren is er sprake van achteruitgang. Als we niet oppassen ontglipt deze weidevogel ons, doordat er altijd nog veel aandacht en zorg is voor de Grutto. In De Ronde Venen is de Grutto iets vooruit gegaan. Oorzaak? De getallen in Breukelen/Kockengen zijn weer wat hoger, meer vrijwilligers krijgen meer ervaring.

Bijeenkomst Zegveld:

In januari hield de vereniging in samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht een bijeenkomst voor de vrijwilligers uit de Utrechtse Venen. Deze bijeenkomst was vooral bedoeld om de ongerustheid bij de vrijwilligers omtrent de nieuwe SNLregeling weg te nemen. Na de pauze hield Dirk Tanger, grutto-onderzoeker, een informatieve presentatie over "De overwintering en voorjaarstrek van de Grutto". Voor velen was het een openbaring dat Grutto's ook van Portugese rijst houden. Ruim 50 vrijwilligers bezochten deze bijeenkomst. Het is de bedoeling om van deze bijeenkomst weer een traditie te maken.

Groepen:

Breukelen/Kockengen ontworstelt zich langzamerhand aan de kinderziektes en het vrijwilligerswerk begint ook daar vaste vorm te krijgen, zij het nog met een klein groepje. We hopen dat de jaarlijkse starterscursus van Landschap Erfgoed Utrecht nieuwe vrijwilligers oplevert. Op de jaarmarkt in Kockengen heeft Gerard van Zuijlen reclame gemaakt voor de Vrijwillige Weidevogelbescherming.

Er is een verzoek naar het bestuur van de Natuurgroep Kockengen gezonden om werkgroep van de Natuurgroep te mogen worden.

Het bestuur heeft positief beslist.

Woerden heeft buiten het "gewone" werk om een excursie gehouden naar de Meije om daar de blauwgraslanden te bezoeken. Ook stonden ze met een kraam op de Streekmarkt in het kader van de traditionele Graskaasdag.

Harmelen heeft altijd voor de zomervakantie de slotbijeenkomst in de vorm van een barbecue.

De Ronde Venen & Uithoorn zijn gaan varen in fluisterboten op de Nieuwkoopse Plassen en hebben het project Boerenzwaluw opgestart. Ze gaan in 2011 nestkasten en nestplanken onder bruggen ophangen.

Cursussen:

In Kockengen, als centrale plaats voor de Utrechtse Venen, werden de starterscursus Weidevogelbeheer van het LEU voor nieuwe vrijwilligers gegeven, met 12 deelnemers en de vervolgcursus LEU voor de wat gevorderde vrijwilligers. Ruim 40 deelnemers.

*Grutto
op vlotje
Foto:
Gerrit
Hiemstra*

••• Agrotourisme

Picknickbanken in de wei

Agrarische natuur- en landschapsvereniging De Utrechtse Venen plaatst op negen plekken in het buitengebied van Woerden, Stichtse Vecht en De Ronde Venen een picknickbank met informatiebord. Op markante plaatsen in de polder, staan deze nieuwe picknicktafels met informatie over de natuur, landschap, cultuurhistorie en de landbouw. Luchtfoto's vormen de basis van de informatie en toelichtende teksten vertellen het verhaal verder.

Deze picknickplaatsen liggen aan graag gebruikte wandel- en fietsroutes, met uitzicht op boerenland. De agrarische natuurvereniging komt hiermee tegemoet aan de behoefte van wandelaars en fietsers om meer te weten te komen over de achtergrond van de polders in de regio.

In 2010 is het meeste voorbereidende werk gedaan, in het voorjaar 2011 wordt met een officieel tintje de eerste picknickbank in gebruik genomen.

••• Projecten

Zwarte Stern

Broedresultaten van de Zwarte Stern in de Utrechtse Venen 2010

In 2010 broedden er 189 paar Zwarte Stern in het werkgebied van "de Utrechtse Venen" (2009; 177 paar), een toename van 7%. Van de 78 locaties waar in het verslagjaar vlotjes zijn uitgelegd, werden er 38 (2009; 36) door de sterns benut om op te broeden. Negen nieuwe locaties werden bezet (2009; 12) en beide jaren werden zeven locaties verlaten. Totaal werden ca 580 vlotjes uitgelegd 30 meer dan in 2009.

Van 225 getelde legsels (2009; 216) kwamen er 189 uit (2009; 178), een legseloverleving van 84% resp. 82%. Gemiddeld over alle eerste legsels werd het eerste ei gelegd op 20 mei (2009; 21 mei) en was de gemiddelde legselgrootte 2,74 (2009; 2,80). Totaal werden 170 jongen vliegvlug tegenover 217 in 2009.

Vóór de start van ons project in de jaren 1990 - 1998 broedde jaarlijks gemiddeld 68 paar zwarte sterns in "De Utrechtse Venen". Met 189 broedparen in 2010 werd een nieuw record bereikt en zijn we nog slechts 11 broedparen verwijderd van de met de provincie afgesproken doelstelling van 200 paar in 2013. Van de Noordwest-Europese populatie broedt inmiddels ca 10% in ons werkgebied, een aandeel waar we trots op kunnen zijn, maar wat ook verplichtingen schept. Vandaar dat we onze ervaring en kennis graag delen met ieder ander die de Zwarte Stern een warm hart toedraagt, zodat we de verantwoordelijkheid wat kunnen spreiden.

Tabel 1 Broedparen en reproductie Zwarte Sterns in de Utrechtse Venen

	Aantal broedparen						Jongen vliegvlug					
	'10	'09	'08	'07	'06	'05	'10	'09	'08	'07	'06	'05
1 Demmerik	34	31	23	41	40	46	21	35	7	61	35	52
2 Donkereind	37	40	24	19	29	36	40	33	21	15	29	42
3 Bovenlanden	17	15	9	8	13	9	15	21	17	4	20	12
4 Kockengen	59	45	41	47	42	33	49	66	53	46	51	22
5 Kamerik	16	15	26	21	21	12	12	28	22	22	23	8
6 Rietveld	8	13	12	14	12	10	11	16	13	13	5	12
7 Zegveld	18	18	35	29	17	11	22	18	16	45	8	9
	189	177	170	179	172	157	170	217	149	206	171	157
Vliegvlug per bp	0,9	1,2	0,9	1,2	1,0	1,0						

De sterns zijn dit jaar laat met de eileg begonnen, net als vorig jaar overigens. Gemiddeld werd het eerste ei gelegd op 20 mei, wat 16 mei was in de jaren 2002 t/m 2008. Ook de legselgrootte bleef achter en dat werd door vrijwilligers vrijwel direct gesignaleerd. Al op 20 mei kwam er e-mail binnen met de vraag of er ook op andere locaties veel nesten met minder dan 3 eieren waren, en dat klopte. De gemiddelde legselgrootte was met 2,74 de laagste sinds de start van ons project in 1998. Dat kan te maken gehad hebben met de koude meimaand, maar misschien ook met een mindere conditie van de sterns na terugkeer uit Afrika in het broedgebied.

De lagere kuikenoverleving heeft meerdere oorzaken, waarvan weersomstandigheden de grootste impact had, gevolgd door predatie. In het Polderreservaat kwamen veel kuikens uit rond 7 juni precies op het moment dat het weer omsloeg naar kouder en somber, wat 14 dagen aanhield. Als voedsel werden met lage frequentie nog kleine visjes aangevoerd. Jongen verkleumden en werden ook dood op de vlotjes gezien. Voor het eerst werd in het Polderreservaat het voeren van regenwormen waargenomen, een prooi-soort die duidt op voedselschaarste. Ook de late legsels hadden dit jaar pech. Een zwaar onweerscomplex met hevige windstoten maakt op 14 juli in één klap een einde aan het broedseizoen. Alles wat nog eieren of kleine jongen had was na die dag verdwenen.

Tot slot mag niet onvermeld blijven het succes van een in Zegveld aangelegde slaappleats die zeer druk werd gebruikt, getuige de vele poepsporen op de omringende gele plomp bladeren later in het seizoen.

Aangelegde slaappleats voor Zwarte Sterns nabij vlotje.

Foto: Leen Heemskerk

Weidevogels op Proefboerderij Zegveld in 2010

In het najaar van 2009 hebben Melkveeproefboerderij Zegveld, de ANV en Landschap Erfgoed Utrecht (LEU) de handen ineengeslagen om weidevogels een hernieuwde kans te geven in de polder Noorder Lagebroek te Zegveld. Hiertoe werd een proefinrichtingsplan opgesteld. In dit plan wordt op basis van de best beschikbare wetenschappelijke inzichten een hervestiging van weidevogels nagestreefd. De dichtheid aan weidevogels in het gebied is in vergelijking met twintig jaar geleden laag. Op basis van het proefinrichtingsplan werd de polder in 2010 opengesteld voor weidevogel-subsidies in het kader van de SNL. In 2010 werd op de percelen van de proefboerderij een start gemaakt.

Beheersmozaïek en aanvullende maatregelen

Aan de hand van agrarische beheerpakketten uit de SNL werd een mozaïek voor weidevogels gecreëerd. Een belangrijke rol voor het aantrekken van weidevogels vormt een plasdrasperceel. Daarnaast ontstaat met 'kuikenland' (kruidenrijk weidevogelgrasland, percelen met rustperiode) en extensieve beweiding een gunstig biotoop voor broedende weidevogels en hun opgroeiende kuikens. Aanvullend op het beheersmozaïek werden extra maatregelen genomen die de vestiging van weidevogels moeten bevorderen. Zo werd(en):

- Ruige mest uitgereden op het kuikenland;
- Nabij de plasdras een strook zwarte grond aangelegd;
- In het zuidelijke deel een geriefhoutbosje teruggezet
- Twee rasters geplaatst ter voorkoming van verstoring door de vos.

Aanleg vossenraster door gebiedsregisseur Jan Oudshoorn

Territoria weidevogels 2010

In 2010 is het aantal broedparen van de weidevogels geteld. Wat opvalt, is een flinke toename van het aantal territoria ten opzichte van 2009! Er is sprake van een serieuze toename van broedende Kieviten en tureluurs. Ook werden er meer gruttopen gesignaleerd.

Aantal territoria Proefboerderij Zegveld 2009 en 2010

Soort	Aantal broedparen	
	2010	2009
Kievit	7	2
Tureluur	4	0
Grutto	2	1
Scholekster	1	2
Slobeend	1	0
Gele Kwikstaart	1	0

Het is nog te vroeg om te kunnen concluderen of de weidevogels zich hebben hervestigd. Dit is een proces waar pas na een paar jaar conclusies over kunnen worden getrokken, maar de eerste stappen lijken gezet.

Boerenzwaluwproject

In 2010 zijn we gestart met ons Boerenzwaluwproject. De Boerenzwaluw is gekozen als ambassadeur van het erf, omdat deze direct verbonden is met de agrarische bedrijfsvoering.

Boerenzwaluwen zijn kenmerkende vogels van de boerenerven. De naam 'Boerenzwaluw' verraaft al dat hij de boer nodig heeft. De zwaluw broedt nagenoeg uitsluitend in agrarische gebouwen. In ruil voor deze nestplaats eten boerenzwaluwen vele kleine vliegende insecten op.

Boerenzwaluw

Foto: Douwe Duursma

De agrarische natuurvereniging heeft in samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht en Vogelbescherming Nederland dit project opgezet. Voor het project hebben 50 leden zich aangemeld. Zij hebben inmiddels een toelichtende brief en een mooie brochure gekregen. Als start willen we in 2011 via onze gebiedsregisseurs bij die 50 leden inventariseren hoeveel nesten van de Boerenzwaluw er nog zijn. Tevens wordt bekeken welke inrichtingsmaatregelen eventueel genomen kunnen worden om de populatie te versterken.

••• Groenblauwe Diensten

Pilot Groenblauwe diensten Utrecht West

In het tweede jaar van de Pilot groen blauwe diensten Utrecht West zijn er 97 nieuwe contracten afgesloten. Daarmee komt het totaal aantal contracten eind 2010 op 330, verdeeld over de werkgebieden van de agrarische natuurverenigingen de Utrechtse Venen, de Lopikerwaard en Lage Ruige Weide. Het budget voor de (groene) diensten is hiermee uitgeput, voor met name de blauwe diensten (aanleggen natuurvriendelijke oevers, open water en de baggerspuit) is nog ruimte in het laatste jaar 2011 waarin nog contracten kunnen worden afgesloten.

In het najaar 2010 is er een evaluatie geweest van de Pilot, het project wordt in algemene zin positief beoordeeld, het is de bedoeling dat de diensten worden geïntegreerd in de SNL en regionaal maatwerk. En ook daar komen de bezuinigen over heen.

Het heeft lang geduurd voordat er duidelijkheid kwam in de organisatiekosten, al het werk was al gedaan voordat er zekerheid kwam over wat wel of niet subsidiabel was.

Samenwerkingsovereenkomst Utrecht.

Met een versterkte en intensievere samenwerking gaan vier partijen het agrarisch en particulier natuurbeheer in de provincie Utrecht versterken. Doel van de samenwerking is een effectieve en efficiënte belangenbehartiging, ondersteuning en dienstverlening voor agrarische ondernemers en andere particulieren. Onder het toezien van Gedeputeerde Landelijk Gebied Bart Krol, werd een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen LTO Noord Utrecht, Landschap Erfgoed Utrecht, Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied (SBNL) en de Utrechtse Agrarische Natuurverenigingen in deze provincie.

Gebiedscommissie de Venen

De voorzitter van de Utrechtse Venen is lid van de Gebiedscommissie de Venen. Gebiedscommissie de Venen vormt het bestuur van Stichting Ontwikkeling de Venen. In de gebiedscommissie zitten bestuurders van gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties vanuit de sectoren landbouw, natuur, landschap en recreatie.

De gebiedscommissie is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het Gebiedsprogramma 2007-2013. In de praktijk stuurt de gebiedscommissie het programmabureau aan en neemt ze besluiten. Ook adviseert ze Provincie Utrecht over projecten, subsidiebeschikkingen en alle besluiten die nodig zijn om het gebiedsprogramma goed uit te kunnen voeren.

Pinken in de wei.

Foto: C. Oudijk

Verder stelt de gebiedscommissie elk jaar een nieuw uitvoeringsprogramma met verwachte prestaties voor het betreffende jaar vast dat door het programmabureau is voorbereid. De Gebiedscommissie de Venen regisseert de gebiedsprocessen in de Bovenlanden en Groot Wilnis-Vinkeveen. Daar moet nieuwe natuur ter plaatse goed te combineren zijn met landbouw, water en recreatie.

Bij de Bovenlanden ligt de nadruk op natuurontwikkeling met recreatiemogelijkheden, bij Groot Wilnis-Vinkeveen op een toekomstperspectief voor natuur, landbouw en water.

Op 20 april 2010 ondertekenden bestuurders van overheden, waterschappen, de landbouwsector en maatschappelijke organisaties het gebiedsconvenant Groot Wilnis-Vinkeveen. Hierin zijn voor de polder plannen en afspraken vastgelegd. Alle partijen werken het plan nu uit tot een Realisatieplan. De eerste afspraak uit het convenant is al in uitvoering: een pilot met onderwaterdrainage op een locatie die zeer kwetsbaar is voor bodemdaling.

Nadat er al een compleet inrichtingsplan Bovenlanden op tafel lag is onder druk van de bewoners en aangrenzende agrariërs een nieuw proces gestart waarin meer rekening gehouden moest worden met de belangen van bewoners en agrariërs. Gedeputeerde B. Krol gaf echter zeer kort tijdsbestek en een nauw omschreven kader, de recessie zorgde ervoor dat het een 'sober' plan moest worden. Aan het einde van 2010 lag er blauwdruk waarvan de ANV zegt: omvorming naar natuur het blijft jammer, maar er zat gewoon niet meer in het vat...

*Bovenlanden
Foto: C. Oudijk*

••• Public Relations

Activiteiten 2010

In 2010 was de werkgroep PR weer een aantal maal op pad om het Agrarisch Natuurbeheer te promoten. Traditiegetrouw is de Vereniging altijd aanwezig op de Kramenmarkt bij de Nieuwjaarsreceptie in de Ronde Venen en op de Woerdense Markt in oktober.

www.deutrechtsevenen.nl

Een van de laatste werkzaamheden van Willeke voor de ANV: De website is in 2010 helemaal vernieuwd. De site heeft een nieuwe uitstraling gekregen en geeft de mogelijkheid om nieuwsbrieven per mail te verzenden. Dus vul op de site uw e-mailadres in.

Dit jaarverslag is een beknopte weergave van ons werk in het afgelopen jaar. Voor meer inhoudelijke en actuele informatie kunt u ook eens kijken op onze website www.deutrechtsevenen.nl

Redactie:

Secretariaat: Mw. C. de Bruyn
Veldweg 6, 3646 AP Waverveen
Telefoon: 0297-582 737

